

Имамвал читни ляхин вуйин?

Имамвалиъ фу читниб ахъа, клури фикир шулу саспи вахтари: жямаят гъудгнариъ иштирак йихъ, жвумийин гъудган клулиз адабгъ, минбарилан хутба урх ва гъамдиинди ккудубктура. Хъа гъаци вуйинхъа думу? Хъа мистахъди аьлакьалу ляхнар шли апиди, арайиз гъафи суалариз жаваб шли тувди, закятдин ляхнар шли клули гъахиди – мурар вари ухъуз гъеерхъу ляхнартан дар. Хъа имамдихъди аьлакьалу имбу ляхнарикани аьгъю алуз клури учу Дагъустандин варитан ахъю мистан имам Гъясан-Афанди Мягъмудовдихъди гюрюшмиш гъахъунча.

СТР. 3

Мягъячгъала шагърин клулин мист

ИНТЕРВЬЮ

Диндихъна теклиф аплуб заан дережайин ляхнарикани ву

Идрис-гъяжи
Асадулаевдихъди вуйи
интервью

Ухъуз аьгъюганси, диндикан аьгъювалар гъадагъувал, гъарсар мусурман касдиин али фарзарикан ву. Гъямд ибшри Аллагъу Тааьлайиз, гъийин йигъан жвуван диндикан лайикъ вуйибси хабар гъадабгъуз, илим урхуз мумкинвалар ахъуз. Китабар, СМИ, журналар, интернет – гъи мурар вари жвуваз ккуниб аьгъю алуз мумкинвал туврайидар ву. Хъа думу ляхнарикани ухъуз киваьлан гъубшган, ясана тлагърувал алузруган, ухъуз хабар туврударра а.

СТР. 3

АБГЪЯДИ ККУНДУ

Экбер ебхъурайи вахтна гафар алуз ихтияр айин?

НУРМЯГЪЯММАД ИЗУДИНОВ

Саспиган экбер туврайи вахтна, инсанари фици чпин гафар давам алуруш рябкъюри шулу. Гъаддин гъакънаан къюб гаф пуз ккундуз. Мусурмнар яшамиш шулайи гъарсаб йишваъ урхру экбер, Ислам диндин хусуси ляхнарикани саб ву. Экбер ебхъурайи касди дидиз жавабра тувну ккунду. Яни, экбер урхруган, жара гафарчлалар дерккну дидиз жаваб тувбиин машгъул духъну ккунду. Эгер шликла илимдин дарсар урхураш, Къур'ан урхураш, даршсана зикир алурашра, дугъаз чав алурайиб дебккну, экбриз жаваб тувуб ужу ву.

СТР. 5

ФИКИР ТУВ

Женнетдинна жегъеннемдин арайиъ гъузру ксар шулин?

Ассаламу алейкум, аьзиз ватанагълийир!
Женнет ва жегъеннем, душаъ айиб ва шлуб – му инсанарин гъарган аьгъю алуз ккуни тема ву. Му макъалайин, Аллагъдин амриинди, «Аьраф» фу-вуш ва женнетдизди дарди гъарган «Аьраф» клуру йишваъ гъузру ксар шулуш, шулдарш хабар тувдихъа.

Ухъуз аьгъюганси, женнет агъларихъан жегъеннемдиъ айидарихъинди лигуз шулу. Думутанна гъайри, Гирами Къур'андиъ дурари чиб-чпихъди фици гафар алурушра дупна:

النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا
حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا
قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ
اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ

وَنَادَى أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ

СТР. 5

Жаназа гъудган ва дидихъди аьлакьалу ляхнар

СТР. 4

Фикир алуз гъитру суалар

СТР. 6

Экбриз жаваб тувуриз 4 саваб а

СТР. 7

Дагкомрелигияйн коллегия

26-пи январь РД-ийн муфтий Агъмад-гъажи Абдулаев Дагкомрелигияйн 2016-пи йисандин натижа адлапну коллегиейи иштирак гъахъну. Думу Мягъячгъала шагърин «Дуствалин Хал» конференц-зали кюли гъубшну.

Душваъ гъацира Дагкомрелигияйн председатель Мягъяммад Абдурагъманов, РД-ийн Совет безопастностдин Секретарь Абдулмуслим Абдулмуслимов ва гъацира диндин ва жямъабтлугъдин вакилар иштирак гъахъну.

Чан улхбаъ РД-ийн муфтийи комитетдихъди сатлиди аптурайи мянфя-

аьтлу ляхникан хабар тувну ва жвуван ватан бадали гъахру серенжемариъ хъанара ужуйи иштирак хъувал кун гъапну.

«Уху мици гюрюшмиш хъували, уху ихъ жямъабтлугъдихъан юкИв убураивал, фикир аптураивал улупура. Гъацира уху, ихъ республикаийи дарди, жара регионарийи яшамии шулайи ихъ ватаногълийиризира дикъат фикир тувну ккунду.

Гъит Аллагу Тааьлайи ухъу жвуван ужудар ниятарихъан саваб туври, уху кувват ва сагъвал туври», – гъапну РД-ийн муфтийи.

Имамари квалификация за апбан программа

Январь вазлин аьхирь РД-ийн Муфтиятдихъ алимари хъди, Муфтиятдин отделарин руководителари хъди собрание кюли гъубшну.

Душваъ имамари квалификация за апбан гъулхнийи. Юкьуб гъафтайин арайиъ, имамари чпин квалификация за апиди ва хусуси вуди гъаму направленийири фикир тувди: аькьиди, фикьгъ, гъядис, Гирами Къур'ан, дяват кюли гъабхуб ва вяъза апбан ритори-

ка. Курсар ккудукбалан къяляхъ, имамари квалификация кюли гъабхубан сертификат тувди.

Мажлисдин аьхирь Агъмад гъажи Кахаевди вари имамар-алимари уч хъпан чухсагъул гъапну ва Аллагу Тааьлайикан варидариз кюмек ккун гъапну.

**РД-ийн Муфтиятдин
Пресс-служба**

Татарстандихъ Къур'андин музей

Татарстандихъ кюгъне вахтарин Къур'андин китабар, гъудгниз ккирчу мутмиер ва гъацира диндин жара экспонатар айи музей ачмиш апиди.

Думу музейдиз душну гъарсар касдихъан чпин аьху абийири урхури гъахъи китабариз лигуз ва гъаддиинди чпин тарих кьваин апугу шулу. Душваъ яшамии шулайидари чпин хуларий айи кюгъне вахтарин китабар, музейдихъ хъпан бадали хъади гъюз хъюгъна.

Магъа дурарикан саб, цъа кахъбалан къяляхъ ужуйи гъубзу имам аль-

Гъазалийн «Мишкат аль Ануар фи латаифи аль-Ахбар» китаб ву. Ари гъадмура музейдиз хъади дуфна.

Гъит му ляхний Аллагу Тааьла кюмек ишри.

ГЪЯЛАЛ-ГЪЯРАМ

Фу ляхин апугуза? Гъялал ризкъ фици гъазанмиш апугуза?

Пайгъамбарин ﷺ гъядисдихъ дупна: «Гъялал ризкъ агъуб гъарсар мусурмандин фарз ву» кюли. Гъарсар мусурман касди гъялал дабгуну ккунду, яни чан хизан уьубхубан бадали, кучлал адру, гъялал гъазанж айи ляхин дапну ккунду.

Эгер шликла кучлал дарапди, тмунуриз зулум дарапди ва чаин али фарзарра тамам аптури гъахъиш, дугъан аптурайи ляхин ибадат шулу.

Пайгъамбари ﷺ чан умматдиз вари-теревариан фикирлудар ийхъай дупна. Дугъу ухъуз илимдин теревана, ариш-вериишдин теревана за апинай кюли улупна.

Пайгъамбарин ﷺ гъядисдихъ дупна: «Шликла саб фука бегъер, мягъсул хъуз кюли кивиш, дидкан инсанари, гъяванатар, ясана жакъвари иптури имбукъан гагъди, садакъа туврайи сив саваб шулу».

Гъаму гъядисдихъ ухъуз, мейва, мягъсул туврудар кивай, кюли, дупна – гъадушлан инсанариз, гъяванатариз, жакъвари чпиз ипугу ва увугура дидин саваб хъибди. Гъацира думу садакъату жария шулу, яни уву кечмиш гъахъиганра, думу гъарури гъипубкъан, увугу саваб шулу. Гъаци вуйган, мусурман касди му ляхнариз дикъатниинди фикир тувну ккунду.

Пайгъамбарин ﷺ жарану гъядисдихъ дупна: «Эгер Гъиямат ийигъ улубкуь вахтна учкан шлинкка хилигъ жилик кивруб ади вуш, эгер шулуш, дугъу думу киври». Му гъядисдихъ Пайгъамбари ﷺ ухъуз тлагъру дарапди, ляхин апубахъна теклиф апура.

Ибну Варди кюру алимди гъапну: «Уву яв дакъатарин теревана жиниди гъибт: эгер аьжурзур вуш, аьжурвал жиниди гъибт, эгер девлетур вуш, яв девлет жин апин, гъазанмиш апин ва гъазанмин дарапди дуснайрихъан гъаз гъазанмиш апугударш, аьгю апин». Яни мушваъ дупнаки, эгер уву аьжурзур вуш, яв хизан аьжурвал дихъ гъазанмиш апин, эгер уву девлетур вуш, яв девлет аргухъ апин ва Аллагу Тааьлайи улупнайиганси думу харж апин.

Пайгъамбарихъан ﷺ гъерхну: «Варитан ужуб гъазанж фициб ву?» Пайгъамбари ﷺ жаваб туву: «Инсанди чан хилариинди гъазанмиш гъапугу ва кучлал адру ариш-вериш».

Шариаьтди улупнайиганси, ариш-вериш апугура Исламдихъна теклиф апугу ву, гъаци вуйган Малайзия ва Индонезия гъюкуматар мусурмандин ариш-вериш апугура Исламдиз гъафидар ву. Дурариз рякъюри гъахъну, фици мусурманри, кучлал адарди, ариш-вериш апугураш, дурарин уткан хасият: Гъаци дурари варидари Ислам къабул гъапну.

Ихъ вахтнара ариш-вериш апугураи ксарихъан Исламдихъна теклиф апугу шулу, дидин утканвал улупури. Эгер дугъу шариаьтдин къанунар тамам апугураш, закят тувраш, уткан хасият улупураш – ари гъаму ляхнар имбу ксар Исламдихъна багахъ хъуз себеб хъиди, хъа дици дархъиш, мумкин ву, ярхла хъуз.

Сар фагъумлу касди гъапну: «Эгер ариш-вериш апугу касдик шубуб ляхин ктарш, думу гъаму дон'яийтра, Ахират-

диъра мюгътаж'вал айидарикан хъиди. Саб кюрубу, дугъан мелз шубуб ляхнихъан марциди дубхъну ккунду: кучлихъан, мянфяьтсугъ гафарихъан ва гъарган «валлагъи» кюли текрар апубахъан. Къюб кюрубу, думу учв шубуб ляхнихъан марци духъну ккунду: кучлал апубахъан, алдатмиш апубахъан ва гъусудвалихъан. Шубуб кюрубу, дугъу шубуб ляхин тамам дапну ккунду: жвумийин гъудгнар апуб, имбу гъудгнар жямъабдихъди апуб, гъар йигъан диндин аьгъовалар гъадагъру вахт чаз дебккуб».

Аьли ибну Абу Талибди гъапну: «Шариаьтдин тлабарикан хабар адру ариш-веришчи рибаийгъ ахъди». Яни ариш-вериш апугури гъялална гъярам жара апугу аьгъдарш, думу гъярамдихъ ахъру.

Аль Гъяким кюру адлу алимди гъапну: «Гъазанж апугураи ксар 5 йишваз жара шула: 1. Гъазанж апугураидар ва чпин ризкъ чпин гъазанжнаан вуйич кюрудар – дурар къафирар ву. 2. Ризкъ Аллагъдихъанра ﷺ ву ва гъазанжнаанра ву кюрудар – дурар мушриклар ву. 3. Ризкъ Аллагъдихъан ﷺ вуди рякъюри, амма Дугъу чпиз тувруш-тувурдаш аьгъдурдар – дурар мунафиклар ву. 4. Ризкъ Аллагъдихъан ﷺ вуди рякъюри, амма гъазанж апугури думу шариаьтди улупнайиганси къанунар тамам дарапди гунгъар апугураш – дурар гунагъкар мусурман ву. 5. Ризкъ Аллагъдихъан ﷺ вуйиб якъинди аьгъяди ва гъазанж анжагъ Аллагъди ﷺ дебкку себеб вуйибра аьгъяди, Аллагу Тааьлайиз аьсвивалра улупурадур – ари гъампар ву къваантан хъугъу мусурман».

Саб ражари Пайгъамбарихъна ﷺ сар кас гъафну, чан бай фу ляхний ддерккъа кюли. Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Гъит думу дихин масу туври дилихри, гъит йикк масу тутруври ва кафанра масу тутруври. Эгер дихин масу туврурикан улхуруш, дугъаз Аллагу Тааьлайихъди арагъ убхъурди ва зина апугури гюрюшмиш духъну ужу ву инсанарихъан ипугу 40 йигъандин арайи жиниди гъибтнугъан. Йикк масу туврурикан кюруш, дугъу гъадмукъан ражари малар уркъуру ва гъаддиз дугъан къваан рягъим удубчувуру. Хъа кафан масу туврурикан улхуруш, дугъу йиз умматдикан инсанар кечмиш хъуб ккун апугу, хъа узуз йиз умматдихъ сар велед бабкан хъуб вари гъаму дон'яна мушваъ айибган ккуниб вузуз». Му гъядисдихъ Пайгъамбари ﷺ, базариан ипугу гъадабгъну, дидин заан къимат иливрударикан дупна ва, гъаддихъди сабси, дурарин имбударин уьмур читин гъялнаъ дубккуру.

Инсанари асас вуди ишлетмиш апугураини, яни инсандин уьмур фтилан асилу вуш, гъадариин (хю, дихин ва гъ) заан къимат иливуб гъярам ву.

Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Думу ляхин анжагъ гунагъкаритан апидар».

Уху фициб ляхин штабгишра: гъакимвал, духтурвал, инженервал, ясана жараб, уху жвуван мусурманваликан, жвуван Аллагу Тааьлайи фу тлабал апугураш къваантан гъапну ккундар.

АБДУЛМАЛИК МЯГЪМЕДБЕКОВ

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

Заместитель муфтия РД
Махди-хаджи МУТАИЛОВ

Главный редактор
Азиз МИЧИГИШЕВ

Редактор
Ансар РАМАЗАНОВ

Канонический редактор
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Корректор
Шарафудин ДАШДЕМИРОВ

Дизайн, вёрстка
Мухаммад МУХИДДИНОВ
Иса ОМАРОВ
Менеджер
Абдулсабир АХМЕДОВ

При перепечатке ссылка обязательна.
Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.
Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____

Тираж 2 100 экз.

Сдано в печать:
(график) 31 января 2017 г. в 17:00
(факт) 31 января 2017 г. в 17:00

Адрес редакции:
367015, РД, г. Махачкала,
проспект Акушинского, 5-я линия, 19.
Телефон редакции: 8-928-530-59-70.
Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222.
по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.
E-mail: assalamweb@gmail.com
www.assalam.ru

Жаназа гъудган ва дидихъди аьлакълалу ляхнар

Эввел улихъ нумрайиъ

Инсан кечмиш хъпан къяляхъ, майит жибкълуз гъялак духъну ккунду. Хъа эгер майит дигиш хъуз хъюбгъиш, думуган дишлади жикълуб важиб шула.

Пайгъамбари ﷺ майит дижибкълу, накъ-вдик фаркъат аплуз гъялак йихъбай, гъапну.

لا يبغي لجيفة مؤمن أن تحبس بين ظهрани أهله رواه أبو داود .

«Кечмиш гъахъи кас чан багахълуйирин арайиъ гъитну ккундар», яни фаркъат аплуз гъялак духъну ккунду. Хъа эгер инсан кечмиш гъахънуш, гъахъундарш клури шаклуди вуш, кечмиш хъувал якъинди аьгъю хъайиз гъитру.

Майит жибкълуб, кафан иливуб, жаназа гъудган алапуб, накъвдик кивуб – мурар вари фарз аль-кифая ву, яни жямааьтдиан сар касди тамам гъапниш, имбудурилан алдабхъуру. Жандик нежес каш, гъадму марцц аплбалан къяляхъ, майит жибкълбан варитган циб вуйиб вари бедендик шид кубкъну хъивал ву. Майит жибкълурайи касди дугъхъан ният аплуб важиб дар, яни вари жандак шид кубкъруганси гъижибкълнш, майит жибкълуб гъисаб шула. Майит жибкълувалин мяна, гъаддин марццншн аплуб ву, хъа марццншн ният дарапнишра аплуз шулу. Амма ният аплуб ужу ву, гъаз гъапиш, ният аплуб фарз ву, клуру аьлимарра а. Гъаци вуйиган, гъадму жюрбежор фикрарин удучълбан бадали, ният гъапниш ужу ву.

Ният аплбан къайда: Ният гъапниш гъаму майтихъанди гъусул аплуз. Имам Нававийи штукк ккахъну гъаклнра кмиди дижибкълу ккунду клура. Гъаз гъапиш, ухъуз майит жибкълуб амур дапна ва, ухъу думу ляхин тамам дарапнишра гагъди, думу ухълан алдабхъурадари. Гъаддиз, мисал вуди, гъеле эгер малаикарира майит жибкълури гъабкъишра кмиди, жибкълувал шуладар, думу ухъу дижибкълу ккунду, гъаз гъапиш малаикариканди думу ляхнар гъалаб дапнадар. Хъа эгер маликари майит никъвдик фаркъат гъапниш, думу члааьн шула, гъаз гъапиш думу гъадрари тамам гъапнишра, гъисаб шула.

Тамамди майит жибкълувал гъамци шулу: Майит инсанар адру йишваь дивру, думу жибкълуруна, дугъаз кюмек аплудар ктарди;

Кечмиш духънайирин вали касдиз гъеле чав майит жибкълурадари, жибкълурайишвазди учълуз ихтияр а. Гъаци аплури гъахъну Аббас асгъабди. Дугъан бай Фазль ва Аьли асгъабари Пайгъамбар ﷺ гъижикълу, Усамат асгъабди шид хури гъахъну. Хъа Аббас асгъаб учълури удучълури гъахъну.

Аьли асгъабди гъапну: «Пайгъамбари ﷺ узуз учв, жара касди дарди, анжагъ узу жикълуб

васият гъапниш. Дугъу, фуну касдиз йиз аьврат гъабкъиш, дугъан уларин акв дубгур, гъапниш». Ибн Саъди давам гъапну, Аьли асгъабди гъапниш: «Фазль ва Усаматди чарч гъебхнайи йишвхъан шид туври гъагъну, ва дурарин улар ккеркруганси илитнайи».

Майит жибкълуз итру мутмура маш кади дивну ккунду, кълул циб зади шлуганси ва улдубчлу шид гъадму мутмуизди гъабгъруганси. Майит жибкълурайи вахтна, чарч, дарш саб гъаци аьврат ккебкру мутму илипуру. Майит мичълли штгъхъди жибкълуру, хъа эгер зарбди мичъллди вуш, мани шид вушра зарар адар. Шид айи гъабра сациб ярхладидивуб ужу ву, дидик штун литнар кудруркълуз. Майит жибкълурайири чан арччул хил дивру майтин къял'ин, ва хилин аьхюну тлуб кълул бисуз саб бициди кюмек шлуганси, хъа гугуллуб хил сациб илзигуриси фунлан алда-туру, гъадушваь айиб удубчлуз клури. Лап зарбди илзигуз хай даршул, гъаз гъапиш майтиз гъюрмат аплуб важиб ву. Хъасин гагул хилихъди фтихъдикла дугъан аьврат жибкълуру. Дугъан аьвратдик хил кучуб гъарам ву, гъаци вуйиган аьврат жибкълурайиган хиллан саб фукла илбижну, ясана хилариин бегъллийр (перчатки) алди ккунду. Хъасин имбу жандик кайи нежес марцц аплуру. Хъасин саб бици цил гаргул хилин тлуб'ин иливну марцц аплуру майтин ушв, ва силбарилан алдатури марцц аплуру. Хъасин гагул хилин бици тлубахъди майтин хъюхъ марцц аплуру. Му ляхнарин къялахъ, майтин гъудгнин жикълуру, чъливи касдинси. Ухъу фици гъудгнин жикълуруш,

ари гъаци вари тамам аплуру.

Хъасин майтин кълул ва мижри сябунра кдатури жибкълуру. Ва дугъан клулин, мужрийин кушар рягъдихъди журхуру, эгер сабкъан куш алдабхъиш, думура кафнигъинди гъипру. Му ляхнар аплбан къялахъ майтин сабан арччул тереф, хъа гагул тереф жибкълуру. Гъаз гъапиш, Пайгъамбари ﷺ жибкълруган арччул гъвалхъанди хъюгъюб амур дапна. Майит маш исизди дитуб гъарам ву. Гъаз гъапиш майтиз гъюрмат дапну ккунду. Хъа амма гъаци жюрейиндиглан майит жибкълуз даршлу-си гъабхъиш, хай шулу. Жикълубан къяляхъ, кафан къяши дархъбан бадали фтихъдикла жакуру.

Кечмиш духънайир жилир вуш, думу жилари жикълуру, хъа эгер дишагъли вуш – дишагъллийри. Жилириз чан хпир жикълуз ихтияр а, ва гъацира хпириз чан жилир жикълуз, амма хил'ин фукла алди. Гъаз гъапиш, майтин гъудгнин ккутлрадаришра, жибкълурайирин батил шулу. Эгер, жили кас кечмиш гъахъиган, майит жибкълуз дишагъллийиртлан сарун фужкла адарш, ва гъацира, дишагъли кечмиш гъахъиган, майит жибкълуз жилартган адарш, таяммум аплуру. Хъа эгер бицир кечмиш гъахъиш, думу жиларизра, дишагъллийиризира жикълуз ихтияр а.

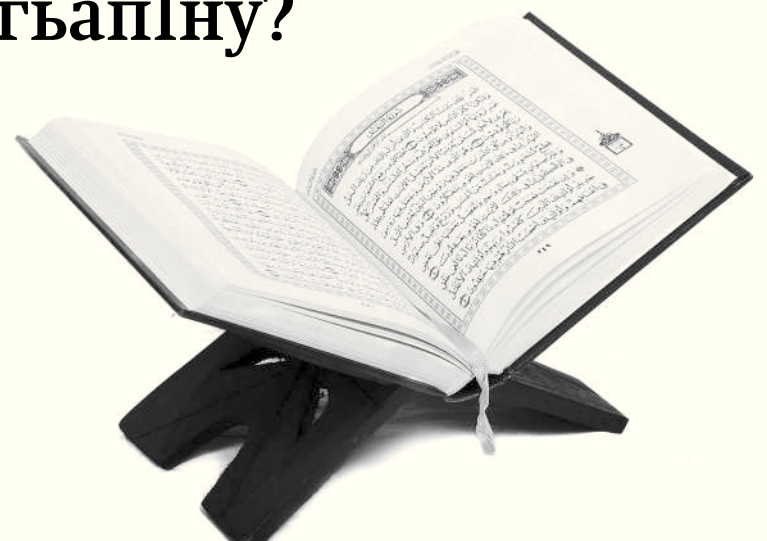
Хпи тяфа чаз багахълу дишагъллийири жикълуб ужу ву. Мисалназ, чан риш, дада, чи... Гъаз гъапиш, дурар майтихъна имбудартлан ужуи шул. Хъасин, эгер мурар адарш, жара дишагъллийир. Мурарра адарш, чаз мягърам вуйи жилар. Имийин баяр, халуийин баяр хай шулдар, дурар мягърам шуладар.

«Тугъфатуль мугътаж бишаргъи мингъаж» (Ибн гъажар гъайтами)

Аьхир гъюру нумрайиъ

РАШИД АЬЛИМУРАДОВ

Къур'андин фуну аят аьхиримжи вуди гъапну?

Аллагъу Тааьлайи гирами Къур'андин аьхиримжи аят вуди фунуб гъапнуш, аьлимарин арайиъ жюрбежор фикрар а:

1. Аьхю пай аьлимарин гафаринди думу «Бакъара» сураин 281-пи аят ву:

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

(мяна): «Ва гучл апинай думу йигъандин (Гъиямат йигъандин) аьзабнахъан, думу йигъан учву ичв Агъайихъна къяляхъ аплуди; хъасин гъарсаб рюгъназ чав гъазанмиш гъапуб тувди (ужудар ва харжи ляхнарихъан), ва дурариз зулум аплудар» (сура Аль-Бакъара, 281-пи аят). Ан-Насайи Ибн Аббасдихъан ва Саид ибн Жубайрийихъан дуфнайиб ву. Аль-Гъафиз Ибн Гъажар Аль-Аскъаланийи мидин гъакънаан гъамци душна: «Гирами Къур'андин аьхиримжи вуди гъапну аятдин гъакънаан хусуси фикир гъамциб ву: думу «Бакъара» сураин 281-пи аят ву:

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

(мяна): «Ва гучл апинай думу йигъандин аьзабнахъан...» (сура Аль-Бакъара, 281-пи аят) («Фатъ Аль-Бари»). Му аятдиз мяна туври Мугъяммад Аьли Ас-Сабунийи «Сафват аттафасир» китабди дибикина: «Къур'андин вуйидарикан му аят варитган аьхиримжиди гъапуб ву. Гъаму гъапбалан къяляхъ сарун вагъю дебккн. Думу аятдин Аллагъу Тааьлайи читин Гъиямат йигъкан душна». Ибн Касири душна: "Гирами Къур'андин гъаьдарикан му аят варитган аьхиримжиди ву. Му аят гъапбалан къяляхъ Пайгъамбар ﷺ му дюн'айийин 9 йигъантлан гъузундар, хъасин Аллагъу Тааьлайихъна гъушну».

2. Жара фикраринди, аьхиримжи гъапнайиб «аль-Бакъара» сураин 278-пи аят вуйи:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ

(мяна): «Я Аллагъдихъ хъугъдар! Аллагъу Тааьлайин аьзабнахъан гучл апинай (Дугъу амур гъапуб тамам аплури, гъадагъа гъапубдихъан ярхла шули) ва риба гъибтай, эгер учву Аллагъдихъ хъугъдар вуш» (сура Аль-Бакъара, 278-пи аят). Имам Бухарийи Абдуллагъ Ибн Аббасдихъан дуфнайиб ву.

3. Гъацира думу «Аль-Бакъарайин» 282-пи аят ву клури фикир а:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَابَرْتُمْ بَدِّينَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّىٰ فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ . . .

(мяна): «Я Аллагъдихъ хъугъдар! Учвкан сари тмунуриз саб вахтназ буржди тувруган, думу бурж бикдай. Ва гъит думу ичв арайиъ айиб гъакълу касди бикри (я му, ясана тму тереф дибисну адрури)...» (сура Аль-Бакъара, 282-пи аят). Дуфна Ибн Жарири Саид ибн Мусайябайихъан.

Имам Ас-Суютийи чан «Аль-Иткан» китабди му шубуб фикир уч дапну, душна: «Йиз фикриан, му шубуб хилафди чиб-чпиз тляукъ даршлуб фуклара адар, му аятар (278, 281 ва 282-пи аяттар «аль-Бакъара» сураин) вари гирами Къур'андин аьхиримжидар вуди гъаьдар ву. Мурар 3 аят (яни 278, 281 ва 282-пи аяттар, «Бакъара» сураин) Къур'андиъ фици гъагъюраш ари гъадму къайдайиинди саб йишв'инди гъаьдар ву, ва душваь хабар туврайибра саб ву. Хъа дурар хъагърударикан гъарури, Гирами Къур'андин чан пай варитган аьхиримжиди вуди гъапуб ву, клури хабар тувну».

Гъацира хъанара жара фикрарра а, хъа ухъу зиихъ кьваин гъапндар асас фикрар ву.

Гъит Аллагъу Тааьлайи Гирами Къур'ан урхуз, аьгъю аплуз ухъуз кюмек туври! Амин!

ЮСУФ ГЪАЖИЕВ

Женнетдинна жегъеннемдин арайиъ гъузру ксар шулин?

1 « (мяна): «Женнет агълари, жегъеннемдиъ айипдариз пиди: «Учуз ич Агъайи чан пайгъамбарихъанмина хабар тувуб гъякълуб вуди гъибихъунчуз, хъа учвуз ичв агъайи гъякълуб вуди (аъзабнакан) хабар тувуб гъибихъунчуз?» Дурари гъапи: «Ав». Ва гъапи: «Зулум гъапидариина Аллагъдин ﷻ нянят» (сура Аль-Аъраф, 44-пи аят). Яни женнет агълуйир душваъ гъахъиган, дурар жегъеннем агъларихъна зиихъ дупнайиганси илтгиклиди. Гъамушваъ ва зиихъ аятариъ хъуз ккимбу ляхин ккудубшу вахтнаъди дупнайивалин мяна гъадму вуки, думу ляхин гъичра дархъиди гъудрубзур, яни улубкъруб ву.

Аллагъу Тааълайи гъацара дупна (мяна): «Ва илтгикну жегъеннем агълуйир женнет агъларихъна, кюмек ккун аплури: «Улубзай уч'ина сацибкъан шид, ясана Аллагъди ﷻ учвуз тувубдикан, дарш сацибкъана ип'руб!» Дурари пиди: «Дугъриданна, Аллагъу Тааълайи дурариз къюбридарра (ип'рубра, убхърубра) гъярам дап'на» (сура Аль-Аъраф, 50-пи аят). Эгер ухъу «Аърафдикан» улхури гъахъиш, думу жара ап'ру зурба цалсиб ву, ва гъадушваъ женнетдинна жегъеннемдин арайиъ шлу ксар хъиди. Дидин гъякънаан Гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Ва женнетдинна жегъеннемдин агълуйирин арайиъ зурба перде хъибди, ва гъадушваъ хъиди вари жен-

нет ва жегъеннем агълуйир агъю ап'руб чпин лишнариинди (мисалназ, машнан аквнан – женнет агълуйир, хъа к'арувалиан жегъеннем агълуйир). Ва душвахъ хъайи ксари женнет агълуйириз пиди: «учвуз салам!» Дурар женнетдиз гъушундар, гъеле гъадмукъан ккундушра. Хъа душв'ин али ксар жегъеннем агъларихъинди илтгик'ган, дурари пиди: «Я Аллагъ! Зулумк'рарихъди учу сат'ли мап'ан! Ва думу ксари чпиз лишнариинди агъю гъахъи жегъеннем агъларихъинди илтгик'ну, дурар Аллагъдихъ ﷻ хъ'ругърударин к'лак'наъ айидар вуйи, гъапи: «Учву дюн'айиъ уч гъап'лу мал-мутмуи, я учвухъди хъайидари, я учву агъирвал улупрудари учву азад гъап'ундар!» (сура Аль-Аъраф, 46-49-пи аятар). «Аърафдиъ айи ксар, чпин ужудар ляхнар харжидарик мисал вуйидар, ва Аллагъу Тааълайин рягъимлувалик миж кивнайидар ву. Дурар женнет агълуйир дар ва гъацара жегъеннем агълуйирра дар. Дурар гъадушваъ гъеле Аллагъу Тааълайи к'сарар адабгъайизкъан гъитру. Дурар женнет агъларихъна лигруган, дурариз салам тувру, хъа жегъеннем агъларихъинди гъилигиган, к'луру: «Я Аллагъ, учу му зулумк'рарин арайиан мап'ан». Яни дурари Аллагъу Тааълайикан жегъеннем агълуйирихъди сат'ли дарап'уб ккун ап'луру. Дурар гъарган женнет агъларихъинди лигбиин машгъул ву, амма вахт-

вахтарик дурар жегъеннем агъларихъинди илтгик'луру ва дурар гъарк'ган, зиихъ улупнайистар дюъйир ап'уз хъюгъру. Аъраф к'луру йишв айивалин шак'вал адар ва думу женнетдинна жегъеннемдин арайиъ айиб ву. Хъа

женнетдиъ гъаур. Гъацара гъядисариъ дупна, саспи жегъеннем агълуйирра душв'ан адаур ва женнетдиз гъаур. Мисалназ, Имам Бухарийин китабдиъ Анас ибн Маликди дупна, Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Саспидар жегъен-

إِلَهُ إِلَّا اللَّهُ ، فَيَعْرِفُونَهُمْ فِي النَّارِ يَعْرِفُونَهُمْ بِأَثَرِ السُّجُودِ ، تَأْكُلُ النَّارُ مِنْ ابْنِ آدَمَ إِلَّا أَثَرَ السُّجُودِ ، حَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ أَنْ تَأْكُلَ أَثَرَ السُّجُودِ ، فَيَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ وَقَدْ امْتَحَسُوا ، فَيَصَّبُ عَلَيْهِمْ مَاءَ الْحَيَاةِ ، فَيَسْتَبُونَ مِنْهُ كَمَا تَنْبُتُ الْحَبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ

Аърафдиъ айидар женнетдиз гъягъидин? Аъбдуллагъ ибн Аъббасди гъапну:

وأصحاب الأعراف يدخلونها بشفاعة النبي صلى الله عليه وسلم

«Аърафдин али ксар Пайгъамбарин ﷺ шафааътдинди женнетдиз гъягъиди» (Пабарани). Яни саб вахтназкъан Аллагъу Тааълайин к'сарариз ккилигури дурар Аърафдиъ шулу, хъасин Аллагъу Тааълайи чан рягъимлувалиинди, Пайгъамбарин ﷺ шафааътдинди дурар

немдиан удуч'ивур чпин лиъ к'лару гъабхъиган. Дурар женнетдиз гъягъюр ва душваъ айидари дурариз жегъеннемдиан вуйи агъал'йир пиди» (Бухари).

Имам Муслимдин китабдиъра Абу Гъурайрайихъан вуйи гъядис к'ваин дап'на:

حَتَّى إِذَا فَرَغَ اللَّهُ مِنَ الْقَضَاءِ بَيْنَ الْعِبَادِ ، وَأَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ بِرَحْمَتِهِ مَنْ أَرَادَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ، أَمَرَ الْمَلَائِكَةَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ لِإِشْرِكِ بِاللَّهِ شَيْئًا ، مِمَّنْ أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَرْحَمَهُ مِمَّنْ يَقُولُ : لَا

РАШИД САИДОВ

ФИКИР ТУВ

Экбер ебхъурайи вахтна гафар ап'уз ихтияр айин?

1 « «Бушра Аль-Карим» китабдиъ дибик'на: «Эгер илим урхураш, гъягъта думу фарз вушра, экбер тувруган дебккну ккунду, гъаз гъапиш урхурайиб давам ап'уз шлуб ву. Яни думу дебккну, хъасин хъанара давам ап'уз шулу, хъа экбриз жаваб тувуб чан вахтнинди дарш, ккудубшуру.

Жалалуддин Ас-Суютийи «Мухтасар Азкари Ан-Навави» китабдиъ дупна: «Дугъриданна, экбрин вахтна гафар ап'ру касди, чан аъхир ужу даруб шул, к'лури, гуч'и дап'ну ккунду. Гъадму ляхин сеbeb дубхъну, дугъан аъхир ужуб даруб хъузра мумкин ву. Хъа ухъу Аллагъу Тааълайикан дициб аъхир ухъуз тутрувуб ккун ап'урахаъ». Имам Аш-Шаъранийи «Аль-угъюд Аль-Мутгъаммадия» китабдиъ дидин гъякънаан гъамци дупна: «Пайгъамбари ﷺ учуз суннайиъ улупнайиганси экбриз жаваб тувувал т'алаб гъап'ну ва, Пайгъамбарихъна ﷺ гъюрмат убхъюри, гафар-ч'алалар дерккну ккунду, гъапну. Дугъриданна, гъарсаб суннайиз чан т'айин дап'найи вахт улупна, ва гъадму вахтна думу тамам дап'ну ккунду. Ари гъацци экбриз жаваб тувру вахтра улуп-

на. Гъацциб вахт улупна тасбигъ ап'узра, Къур'ан урхузра ва жара ибадатаризра. Фици Аллагъдин ﷻ лук'раз «сура аль-Фатигъя» урху йишваъ истигъфар урхуз хай шулдарш, ясана рукуъдин ва суждайин йишваъ тасбигъдин ерина «фатигъя» урхуз хай шулдарш, ари гъацци ву эк-

бриз жаваб тувну ккунибра. Гъайифки, аъдати мусурмнари дарди, илим гъурху саспи ксарира кмиди му ляхниз фикир туврадар. Думут'анна гъайри, саспи мусурмнар гъеле жямъаът гъудгниз мистазкъан гъягъюрдар. Инсанари жямъаът гъудган ап'руган, дурари грамматикай-

иан, усулиан, ясана фикъгъдиан китабар урхури шулу ва, чпиз далил вуди, илим урхувал фарз ву, к'лури шулу. Ав, илим урхувал фарз ву, хъа уву дици ап'увал дугъри шуладар». Саййиди Аъли Аль-Хавасс экбрин «Гъайя аъля ссалагъ» гафар гъеерхъиган, Аллагъу Тааълайихъан гуч'рувалиан ккук'ни шули гъахъну. Дугъу к'ваант'ан ва жандин сикинвалиинди экбриз жаваб тувру гъахъну. Гъит Аллагъу Тааъла дугъин рази ишри.

Гъаму зиихъ дупнайибдин гъацци гъаври ахъну ккундуки, экбер туврайи вахтна инсанди чан вари имбу ляхнар гъитну, экбриз жаваб тувну ккунду. Инсанди илим урхурашра, Къур'ан урхурашра ва жара гъацци хусуси ляхнариин машгъул вушра, дугъу экбриз жаваб тувну ккунду. Хъа жара мянфяаътсуз гафар думу вахтна ап'уваликан к'ваин ап'узкъан ккун шулдар. Думут'анна гъайри, экбрин вахтна гафар ап'ували инсандин аъхир ужуб дару йишвахаъна хуз мумкин ву.

Эгер жикъиди к'луруш, экбрин вахтна инсанди вари чан ляхнар дирчну, экбрихъ дикъатнинди хъепехъури, дидиз жаваб тувну ккунду.

Фикир апІуз гъитру суалар

Гъямд ибшри Аллагу Тааълайиз, салат ва салам Пайгъамбарина ﷺ, Дугъан хизанариина ва асгъябарина.

Му суалар сабпи нубатнаъ йиз веледариз, хизандиз ва багахълуйриз гъязур гъапІдар вуйиз, хъа гъамус му суаларин зиин фикир апІбакан имбударизра мянфяагт шул кІури, чап апІбанди гъахъунза.

1. Яв веледар фицдар духъну ккундувуз?

2. Увуз яв веледариз тувуз ният айи тербияйикан швнуб процент тамам гъапІунва?

3. Уву мусурман вуна? Гъякълу мусурман фицир духъну ккунду?

4. Яв фикриан, швнуб процент уву гъякълу мусурман вушул?

5. Даршсана уву къюб маш гъяйир (мунафикъ) вуна?

6. Абйир-бабариз гъюрмат апІру веледарикан хъпан бадали веледари фу дапІну ккунду?

Веледари абйир-бабариз дапІну ккуни гъюрматнан лишнар фицдар ву?

7. Дюн'яйихъ хъергнайи касди гъякимариз, ляхнин улихъ хъайидариз фициб гъюрмат апІру? Табигъ хъувалин, гъюрмат апІувалин, ва мелз йивбан сяргъатар фицдар ву?

Гъамраризра хусуси фикир туву

1. Эгер уву гъяким вуш ва уву Аллагу Тааълайихъ хъугънайир вуза кІураш, магъа увузра суалар:

Йигъандин муддатнаъ швнуб ражари уву Аллагъдин ﷻ лукІ вуза кІури рякъюри шулвуз?

Увуз жвуз ахъюри, хъа яв хиликк ккайидар яв лукІарси рякъюрнуз?

Вари халкъ гъапІу Агъайи увуз дурарихъди жвуван лукІарихъдиси хъуз ихтияр тувнайн?

Дурар увухъ ляхин апІуз гъязур вуйин?

Уву халкъ гъапІу Аллагъди ﷻ дурарра халкъ дапІнадаринхъа?

ГучІ апІинай Гъиямат йигъхъан, думу йигъан, АллагътІан ﷻ гъайри, жара ахъюр даршул.

Яв терефнаан дурариз зулум

апІувал шулайин?

2. Яв дурарихъди хъахъи чІуру дюшюшарихъан туба гъапІунва?

Гъибат апІбан гунагънакан сапси суалар:

1. Гъибат фу ву? Думу апІбан фициб гунагъ а? Думу гунагъ вуйивалихъна гъацира инсан Аллагу Тааълайихъна багахъ хъуз манигъвал апІрубра ву ва Аллагу Тааълайи гъибат апІру кас къабул апІурдар.

2. Уву халкъ гъапІур фуж вуяв?

Аллагу Тааълайихъан гучІ апІинай ва жвуван диндин тереф за апІинай

3. Ухъу чакан улхурайи кас, жвуву жвуз гъацир харжир вуди, халкъ гъапІнийинхъа?

4. Хъа дугъу апІурайи ляхнар шли халкъ гъапІдар ву?

5. Уву Аллагу Тааълайихъ хъугърана? Дугъан китабдихъ? Гъиямат йигъахъ? Гъисаб-суал шлувалихъ? Ав, узу хъугъраза кІуруган, уву дурарихъ кІваангІан хъугърана? Эгер ав кІураш, гъаз учву гъибат апІурачва Аллагъди ﷻ халкъ гъапІдарилан?

Гъаму суалариз китабариз фицдар жавабар тувнаш, ари гъадрар агъю агъларихъан агъю апІинай.

6. Даршсана яв Аллагу Тааълайихъди увуз вари хай шулу кІуру йикърар анив? Белки адлу тухум вуй-

из кІури? Дарш алим вуза кІури? Дарш гизаф пулар айиз кІури? Дарш уву хусуси мюрид вуза кІури? Дарш яв адаш девлету кас вуйиз кІури?

7. Дарш думу уву улхурайи кас гъацир варитІан ккунир духъну ккунду, гъаз гъапиш дугълан уву жвуваз улхури ахъю зарар хурава, хъа думу, яв ужудар ляхнар чахъинди дидисну азад шул.

8. Гъамус фикир апІинай, уву Аллагу Тааълайи апІурайибдиз къимат туврайирси шуладарнахъа? Аллагу

иган гъапІну.

2) Дугъу думу чІуру ният ади, уву зарар тувуз кІури гъапІну.

3) Думу узутІан бицир ву, уву дугъаз гизаф ужувар гъапІунза.

4) Дугъаз йиз йишв бисуз ккунди а, ясана гъюсудвалиан ву, гъаддиз дугъу дици апІура.

Гъамус фикир апІин, уву гъацир ужур кас шулава, гъеле увкан фукІара пуз даршлур, гъаци шуладаринхъа?

1. Уву исккан апІурайи касди дициб хасият шли тувна? Дугъаз дицдар фикрар шли тувна?

2. Уву жвуваз 69 +1 ужувлар агурава; хъа дугъазра сабкъана абгуз шулдаринхъа?

3. Уву увухъна тІалаб апІурайибсиб заанвал Аллагу Тааълайин лукІари чпин Халикъдихъна апІурайин?

4. Уву фуж-вушра искан апІурва, хъа яв терефназди саризра фукІара пуз хай шулдарин?

Уву инсанарикан тІалаб апІури гъябкъан, гъамцдар суаларра арайиз гъюру:

а) Уву фуж вува?

б) Уву фуж ву кІури хиял вуяв?

в) Вари имбубтІан жвуз заанди дерккнадарна?

Гъаму суалариз жаваб тувбан къяляхъ, жвуваз къиматра тув. Белки гъаддин къяляхъ уву гъаму увустар ксарилан улхуб, дурар искан апІуб дебккарва.

Эгер увуз думу ляхин апІуб ужуйи дарди гъябкънуш, увуз Аллагу Тааълайихъан начди вуш, амма фукъан чалишмиш гъахъишра думу хасият дипуз шулдарш, уву увуз насигъят туварза. Думу насигъятра гъациб гетрек вуйиб ву, фици лик ккадруриз костылар, хъа къабириз гъясса лазим вуш, ари гъациб: тІарикъатдин рякъюу учІвай, думу рякъ гъякълу шейхари хъан агъю апІинай.

АБГЪМАД АФАНДИ АБДУЛАЕВ

РД-ЙИН МУФТИЙ

ИМТИГЪЯН

Читинваларикк агъ апІинай инсанар

Гъямд ибшри сар Аллагъдиз ﷻ салат ва салам дугъан ккуни Пайгъамбарина ﷺ ва дугъан агълуйриина ва асгъябарина.

Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Инсандиина гъафи гъарсаб хажалатвалиан, пашманвалиан, саб фу-вуш харжибдиан, кІваз гъагъибдиан, гъятта саб заз дугъак кубчъваанра кмиди, дугъкан гунгъар марщ апІуру». Дугъу гъацира гъапну: «Аллагу Тааълайи Чаз ккун гъахъидариз имтигъян тувру», яни жорбежор читинваларихъди Аллагу Тааълайи дугъхъан имтигъян гъадабгъуру. Гъаму ихтилатнаан аламатнан дарс гъадабгъуз шулу. Аммаки му гъядиса гъеабхъган, лап кІваз ахъю асар тувниз. Сар

кас, Аллагъдин ﷻ рякъ дибисну, чан уьмур хъапІри гъахъну гъациб саягъниинди, гъарсаб ражари чан кІвак саб фукІа даккниб кубкІган, дугъу хайирназ ву, кІури гъахъну. Йигъарикан

сад йигъан, жанавар дүфну, дугъан даттар гъитІну. Мидкан хабар кубкІури, дугъу гъапну: «хайирназ ву». Гъаму гъядиса дубхъну сад йигъра арайиан адабхъайиз, шли-вуш дугъан

хал уьбхюри дебтІнайи ху йивну йибкІуру, хъасин мидин къяляхъди дажира йибкІуру. Аммаки му касдин ушвнилан «хайирназ ву» кІуру гафтІан гъубшдар. Хал-хизанра му касдин мюгътал шулу. Му гъядисийр духъну сацїб вахтналан, йишвандин вахтна, мурар яшаммиш шулайи гъул'ин тІафлар алархъуру ва вари йихуру, мурарин мал-девлет тІараш апІуру. Хъа Аллагу Тааълайиз му касдиз уж'вал ккун гъахъну. Мугъан урчІарихъ я ху хътрували, я датт, ясана дажира адрувалиан му кас вари гъул ккахъу балайикк ва зулмикк ккахъундар. Гъаз гъапиш, зулумкрари гъулаз гъафитан, наан инсанар яшаммиш шулаш ва фунуб терефназди хулар хъади вуш, гъадму хулар уьрхюрайи гъяйванатарин ва курцІларин сес-

ниинди агъю апІури гъахъну. Хъа думу касдин фукІара ади гъахъндар ва дугъахъна фужкІара гъафдар, гъаци думу сагъ-саламатди гъязру.

Гъамци инсан жорбежор гъялариз шулу, саб фициб-вуш Аллагъдихъан ﷻ имтигъян гъабхъиган, инсанари дишлади наразивал улупуз хъюгъру. Саб бици вахтна сабур гъапиш, Аллагу Тааълайи думу читинвалар рягъятвалариз илтІикІуз мумкин ву.

Гъит Аллагу Тааълайи Чав туву читинваларикк сабур апІуз ухъкан гъаруриз кюмек туври ва гъит ухъу ихъ Халикъди ухъуз туву ниъматарихъан гъямд апІрударикан ишри.

МУГЪЯММАД-АМИР МЕВЛЮТОВ

Экбриз жаваб тувуриз 4 саваб а

Мусурмнар яшамиш шулайи вари йишвариь экбер тувувал дубхьну ккуни ляхнарикани ву. Эгер мумкинвалра ади, экбер тувундаш, дидин гунагь, йисар там дубхьнайи гьарсар касдиин алабхьура, яни варида-риин. Гьаз гьапиш, экбер тувувал ижми суннатарикан (суннатуль муаккада) ву.

Гьайифки, му ляхникан варида-риз аьгьдар. Гьацира гизафдариз экбриз Пайгьамбарин ﷺ суннайинди жаваб фици туврушра аьгь-дарди хьуб мумкин ву. Экбриз жаваб тувуб, думу экбер туврайрихьди вари гафар текрар апуб ву, анжагь «Гьайя аьла ссалагь» ва «Гьайя алалъ-фалагь» гафариь ктарди. Думу гафарин кьяляхь дурарин ерина «Ла гьявла вала кьуввата илла биллагь» дупну ккунду. Экбер тувувал ихь умматдин хусусивал ву, ва дидиз жаваб тувубра умматдин хусусиваларикан ву. Аллагьу Тааьлайи, имбу умматаризтган, ихь умматдиз гизаф хусусивалар тувна ва гьаддинди имбудартган за дапна. Дурарикан саб, инсанди экбриз жаваб туври Аллагьдихьан ﷻ 4 жюрейин саваб гьадагьувал ву:

1. Экбриз жаваб тувур женнетдиз гьягьиди – ари гьамци дупна Пайгьамбари ﷺ. Абу Гьурайра Пайгьамбарин ﷺ багахь дуснайи вахтна, Билали, за духьну, экбер туву. Дугьу экбер ккудубкган, Пайгьамбари ﷺ гьапи: «Фуну касди Билали гьапи гафар текрар гьапиш, думу женнетдиь хьиди» (Тирмизи).

2. Гунгьарин аьфв апубувал шулу. Пайгьамбари ﷺ гьапну:

مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ : أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ رَضِيَ اللَّهُ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا غَفَرَ لَهُ ذَنْبَهُ .

«Экбер гьеебхьури гьапиш: «Ашгьаду алла илагьа иллаЛлагь вагьдагьу ла шарикалагь, ва ашгьаду анна Мугьяммадан аьдугьу ва расулюгьу, разиту биллагьги раббан ва би Мугьяммадин расулан ва биль-Ислами динан», дицир касдин гунгьарин аьфв апур» (Муслим, Аль-Гьаким).

3. Гьиямат йигьан Пайгьамбарин ﷺ шафаагь шулу. Эгер экбриз жаваб тувну, Пайгьамбарина ﷺ салават дурхну, дюаь гьапиш, дугьаз Пайгьамбарин ﷺ шафаагь шул. Аьбдуллагь ибн Амр ибн

ва хьасин узина салаватра урхай. Дугьриданна узина саб салават гьурху касдиина Аллагьу Тааьлайи 10 салават урхуру. Хьасин Аллагьу Тааьлайикан узуз «аль-Васила» ккун апинай, думу женнетдиь аьи хусу-си йишв ву ва думу сар касдизтган вуйиб дар, думу кас узу шул, кпури умуд кивраза. Шли узуз «аль-Васила» ккун гьапиш, узу дугьхьан шафаагь апурза» (Тирмизи).

Экбрихьан урхру дюьйирикан «аль-Васила» ккун апурайиб саб гьаму дюаь ву:

اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلاة القائمة آت محمدا الوسيلة والفضيلة وابعثه مقاما محمودا الذي وعدته .

«Аллагьумма рабба гьазигьги д-даьвати т-таммати, ва-с-салати лья-кьаимати ати Мугьяммаданиль-Василята ва-ль-фазилията, вабаьсгьу макьаман магьмудани-л-лази ваадтагьу».

4. Экбриз жаваб тувурин дюаь кьабул апур. Аьбдуллагь ибн Уьмари, сар касди гьамци гьапи, кпура: «Я Аллагьди Гьаьнайир! Дугьриданна, экбер туврудар учутган заанди ву» (яни дурариз артухь саваб шула). Пайгьамбари ﷺ гьапи: «Увура дурарихьди текрар апин ва ккудубкбалан кьяляхь дюаьйиь ккун апин, ва увузра жаваб тувди» (Абу Дауд).

АНСАР РАМАЗАНОВ

ОНЛАЙН

Йиз хпир узухь хьпехьурадар

Учу ич хизан ккебгьу йигьланмина узхьанна йиз хпирхьан саб гафнахьна гьюз гьелелиг гьабхьундарчухьан. Гьарсаб узу гьапи гафназ йиз хпир 10 гаф кпуру. Думу ужуб мусурман хизандиан ву. Дугьан адаш ужуб дин хьаптрайи кас ву, алма дугьан адашихьдира йиз гьацдар аьлакьйир вуйиз. Чан шуру фу гьапшира, ужуб вушра, харжиб вушра, дугьу анжагь шуран тереф бисуру.

Фуник бицир кайи вахтна йиз хпир кьуб ражари хулан удучьну гьушну. Узу дугьахьна душну, дугькан хулаз гьуб ккун апур, хьади гьафунза, гьаз гьапиш хизан ккадабхьуз ккундарзуз. Кьяляхь гьафиган, ужуйи яшамии шулайча, хьасин узу Москвайиз гьушунза. 5 вазлилан думу узухьна гьафну ва хьанара чан улихьна апур гафар апуз хьюгьну.

Йиз дадайи гьамушвагь чан сагьваллиз лигура. Саб фукла гьабхьииш, дугьу гизаф дердер зигуру. Дугьаз заткьар дердер апуз хай шулдар. Гьапи вушра дурарин, узу ляхниь аьи вахтна, арайиь гафар гьахьну. Узуз гьаптруш аьгьдарзуз. Сарихьанра ихтияр дарди кьочейиз удучьну гьягьру дюшошарра гьахьну. Гьаптруш аьгьдарзуз, саб сабурнан, насигьятнан гаф тувайча.

Аьлимдин жаваб

Мицдар сулар гьафиган варида-рин кпул саб шулу: жилири сабпи йигьланмина, хулаз фуж аьхюр вуш, улудупуб. Яники, сабпи йигьланмина жилири улупну ккунду, фуж хулан аьхюр вуш, хьа фужсана жилири кпуруб тамам апурр вуш. Аллагьу Тааьлайи гирами Кьур'андиь дупна: «Жилар

дишагьлийир уьрхрудар ву, гьаз гьапиш Аллагьу Тааьлайи дурарикан саспидариз тмундарин заанвал дебкна (фагьмиинди, аьгьювалариинди ва аьхювалиинди) ва дурарин харжар чпин гьазанжнаан ву» («ан-Ниса» сура 34-пи аят).

Гьаму ичв дюшошдиь, йиз фикриан, яв хпир диддар ляхнар апбан себеб абйир-бабар вуш. Эгер абйир-бабар, чпин шуру увухьна, яв абйир-бабарихьна гьюрмат дюрюбхурган, дугьаз ижмиди кпуьйиш, яв хпириз чан йишв бихьуйи.

Чаз ккун гьабхьиган, жилиринна ихтияр дарди, удучьну абйир-бабарин хулаз гьягьюз заткьан хай шулдар. Гьядисдиь дупна: «Жилирин ихтияр дарди, дугьан хулан удучьну дишагьли, гьелелиг кьяляхь дарфидикьан гагьди, ясана дугьин чан жилир рази дархьидикьан гагьди, Аллагьу Тааьлайи дицир хпиринна хьял бисуру» («Жамиуль-агьядис» № 9887, аль-Хатыб, ибну Нажар...).

Гьаму ухьу ктибту гьядисдиканра хабар тув яв хпириз, белки, дугьаз му гунагьнакан аьгьдар шул.

Увухьна, яв абйир-бабарихьна яв хпир эдебсузди мигьитан. Хпир хьпехьураган тамам дапну ккуни вари ляхнар апин. Дугьан абйир-бабарихьди гафар апин, дурариз чпи фунуб вушра ляхниь чпин шуран тереф бисруган ичв аьлакьйир чур шлубдикан хабар тув ва дидин аьхирра чиб-чпихьан жара шлубдиканра дурариз йип. Эгер дурариз чпин шуран бахт дубхьну ккундуш, хтул ужуб хизандиь аьхю духьну ккундуш, гьит ичв хизандин айитI шулу ляхнариь иштирак даршиди.

Хпири гьудган апурдар, арагь убхьуру. Кюмек апинайчва!

Йиз гьудгнар апур 2 йис вуйиз, йиз ушварра дисури шулза. Гьар ражари мистаз садакьара туври шулза, диндин рякь бисуз, Пайгьамбарин ﷺ суннайихьди гьягьюз чалишмиш шулза. Амма гьаму 7 йисан учу сатиди яшамии шулу хпир гьарган чагь шаквал хьуз гьибтру.

Ярхлаз гьягьюб гьерек дар. Ми-салназ, магьа гьаму жьуми йигьан. Узхьан ихтияр гьадабгьну думу чан юлдаш шурахьна гьушну. Узу дугьаз вахтнинди хулаз гьач гьапуназа. Амма дугьу узу кпуруб гьястикк ккадранди, гьачиндиккна сьаьт 4 пиянди хулаз гьафну. Хулаз гьафирира кпуруш, узина гьарйир апуз, узу чаз рягьятвал апуз гьитурдар кпури, пиво убхьуз дишиди гьитурдар кпури, сес ягьал гьапну.

Узу гьаптруш аьгьдарзуз. Учуз 2 веледра ачуз. Узу дугьаз гьудган дапну ккунивалкан кпуруган, гьелелиг дидихьна гьязурди дарза кпуру. Кюмек апинайчва.

Аьлимдин жаваб

Гьудган апуб думу диндин мурхларикан сабунуб ву. Гьапи вуйиган гьудган апувал анжагь кьуб жюре ксарилан алдабгьна: кечмиш гьахьидарилан ва рюгьнан аьзарлуьйирилан. Хьа имбудари чпи фукьан читин ляхнихь хьашра, фициб ляхниь ашра, гьудган дапну ккунду. Аллагьу Тааьлайи гирами Кьур'андиь 10-ган артухь йишварий гьудган апуб амур апур.

Гьудган думу Гьиямат йигьандин азадвал ву. Пайгьамбарин ﷺ гьядисдиь дупна: «Гьудгнихьан Гьиямат йигьан сабпи ражари гьерхру, эгер думу дишди гьабхьииш, имбубдин гьисаб – суал рягьтиб шул» (Жамиуль агьядис», №6937).

Гизафдари узуз гьелелиг дидихьна гьязурди дарза кпуру. Диддар ксариз саб дупну ккунду: «Белки, уву дидихьна гьязур хьайиз, чивиди гьудрузур, гьаз гьапиш ухькан саризра, учв фукьан яшамии шулуш, аьгьдар».

Арагь убхьуб варитган аьхю гунгьарикан ву. Пирами Кьур'андиьра думу гьярм дапна ва дидхьан ярхлайихьай кпури дупна. Пайгьамбарин ﷺ гьядисдиьра арагь убхьур, думу гьязур апурр, думу диврур, масу туврур, дидхьанмина гьазанмиш апурр – гьамрар вари Аллагьу Тааьлайин нянайикк кка дупна.

Сабпи нубатнаан уву яв хпириз гьудган ккадапган ва арагь убхьураган аьи аьхю гунагьнакан ктибтну ккунду. Хьасин уву дугьаз, гьудган апурдарш, аьхю гунагь гьапган Шариаьти улупнайибси тамам апуз уву гьязурди вуйибдикан хабар тув.

Гьич сабанра яв хпириз уву гьяспискк ккадрусси хьуз мигьитан. Уву фукьан дугьаз гьацдар ляхнар апуз гьитбахь, гьадмукьан думу чаз улупнайи саргьятарилан улдучьиди.

Эгер уву гьизигу зегьметнакан, кпурубдикан мянфяаьт адарш, дугьаз тлалакь тувбакан, яни думу гьидитбакан фикир дапну ккунду.

– Зубная пастайихъди силбар жикбалан къяляхъ швнуб ражари марцци шид хъжабгъишра, ушвниъ саб фициб-вуш тѳаъм гъубзру. Ушв дибиснайи вахтна дидкан зарар айин?

– Эгер ушвниъ айи тѳаъмди, ясана гъаци фука жараб ади, эгер думу ва шури сатли гъабхыган хътѳюбкъиш, ушв батил шулу. Мисалназ, эгер ушвниъ мурслин тики дибисну, дидан ранг дигиш дубхънайи шури хътѳюбкъиш, ушв батил шула. Амма уву швнуб ражари марцци штухъди хъжабгъишра, марцц дархъиди гъубзубдикан зарар адар, гъаз гъапиш сарун жара жорейинди дидхъан марцц хъуз шуладар.

«Эгер силбарин арайиъ имбу ипѳрубдин тикириланмина шуриш дубшну хътѳюбкъиш ва дугъхъан дурар марцц апѳуз гъабхъундарш, ясана ушвниан адауз гъабхъундарш, ушв батил шулдар. Хъа эгер дициб мумкинвал ашра марцц гъапѳундарш, думуган ушв батил шулу, гъаз гъапиш, думу гъадму касдин чан кагъалвалиан гъабхъиб ву («Мугъ-ниль мугътаж»).

– Хизан уьбхъюз читин гъабхыган урхру дюаь улупайчва. Йиз гъял лап читин дубхъна, гъапѳруш аьгъдарзуз.

– Гъит Аллагу Тааьла учвуз кюмек ишри. Дугъриданна Аллагу Тааьлайи ухъкан фукада му дюн'айин илмиди, дугъаз ризкъ дебккна: шлиз-вуш артухъ, шлизсана циьб, хъа шлизсана саб тѳийн вуйи къадар. Ари гъамрариндира Аллагу Тааьлайи ухъхъан имѳигъан гъадабгъура. Девлету касди фици чан девлет ишлетмиш апѳуруш, касибдисана аьжуваликъ фици аьгъ апѳуруш. Гъаши вуйиган Аллагу Тааьлайикан учвуз гъялал ризкъ артухъ апѳуб ккун апѳинай ва сабур апѳинай. (хул'ан удучѳвруган урхуру):

بِسْمِ اللَّهِ عَلَى نَفْسِي وَمَا لِي وَدِينِي . اللَّهُمَّ رَضِّنِي بِقَضَائِكَ وَتَبَارِكْ لِي فِيْمَا قَدَّرَ لِي حَتَّى لَا أَحِبُّ تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ وَلَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ

«Бисмиллагъи аьла нафси вамали ва дини. Аллагуьмма раззини бикъазаика ва барик ли фима къуддира ли гъятта ла угъибу тѳъжила ма аххарта ва ла таъхира ма аьжжалъта»
Мяна: «Аллагъдин чѳвурнахъан ккебгъраза жвуван беден бадали, хизан бадали ва дин бадали. Я Аллагу ۞! Яв гъюкмийинди Уву узу рази апѳин, ва узуз дибикнайибдиъ берекет апѳин. Уву гъадагъа дапнайн ляхин узу даранѳуз ва Уву апѳин кѳурайи ляхин узу гъидрибѳуз узуз кюмек йихъ»

ГАЗАТДИЗ ПОДПИСКА АПѳИНАЙ
Гъюрмагълу мусурмнар, «Ас-салам» газатдиз подписка апѳинай. Дидкан учву урхбалан къяляхъ ичв веледаризра кидибтай.
«Ас-салам» газат сеѳеб дубхъну, фукаан инсар диндин рьякъюз дуфна. Дурари кмн-юмиди газатдин редакцияйиз кѳваантѳан чухсагъул кѳури кагъзар хътаури шулу. Эгер учвузра диндин тереф бисуз ккунди аш, ясана ичв багахълууйириш, мирасариз уж'вал ккун апѳураш, му газат хулаъ адарди мигъибтанай. Фикир мапѳанайки, учу жвув бадали му ляхин учвкан ккун апѳура кѳури. Ваъ, думу диди дар, учуз анжагъ ихъ ватанагълийирин диндин тереф за дубхъну ккундучуз. Дугъриданна, ихъ гъарсарин ниятарикан Аллагу Тааьлайиз ужуи аьгъа.

– Эгер сар касдиз ужувлан ляхин дапѳну, хъасин дидхъан швумал гъахъиш, дициб ляхнин саваб шулин?

– Жвуву кѳваантѳан, Аллагу Тааьла бадали гъапѳу ляхнихъан гъабхъи саваб, думу хъасин швумал гъабхъну кѳури, дидин саваб дубтрадар. Аллагу Тааьлайи Пирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Дугъриданна, Аллагу Тааьлайи кѳваантѳан ужувлан ляхин апѳурдин саваб чѳур апѳурдар» (сура «ѳуд», 115-пи аят).
Ат-ѳабарийи, му аятдиз тафсир туври, дибикна: «Дугъриданна, Аллагу Тааьлайи ужулар ляхнар апѳу, Чаз ۞ табигъ шулу, Чан амрар тамам апѳу касдин ужулар ляхнарихъан вуйи саваб пуч хъуз гъибтидар» («Тафсир ат-ѳабари»).

– Эгер балин хъади-хъади 40 гъяфтайин гъербе йигъан кѳуллан кушар алдаури гъахъиш, думу ужудар ксарикан шулу, кѳури, гъеебхъунзуз. Узу къюб гъяфтайиъ гъаци гъапѳунза, хъа шубубпи гъербе йигъан лавландин гъудгнихъан алдаунза. Гъамус, гъадму гъисабнаъ абхърин, дарш узу цѳийикѳултѳан кѳуллан кушар алдауз ккебгъну ккундин?

– Дициб жорейинди кѳуллан кушар алдаубан гъакънаан Пайгъамбарихъан ۞, ясана асгъабарихъан фукара дуфнадар. Амма саспи гъакълу ксарихъан дидин гъакънаан дуфнаки, дурари думу метод ишлетмиш гъапѳну ва мянѳаьтра гъабхъну.
«Бушра аль-Карим» кѳуру китабдиъ дупна: «Эгер улхуруш гъаму гъядисдикан: «Дугъриданна, фуку касди 40 ражари 40 гъяфтайи кѳуллан кушар алдаиш думу факъигъ шулу, – дидиз далил адар, амма думу ишлетмиш апѳури гъахъну ва мянѳаьтра гъабхъну» («Бушра аль-Карим»). (Саид Бишну аль Хадрами).
Эгер лавландин гъудгнихъан алдапѳуваликан улхуруш, йигъ ригъ алабхъбан къяляхъ ккудубкѳуру, яни лавландин гъудгнин вахт гъабхыган.

– Узухъна гъуншѳир-гъуландар, чпиз нивкѳукди фу гъябкъиш, гъадму ктибтури гъюри шулу. Гъадрари чпин нивкѳи ктибтган, узу дурхну ккунди дюаь айин?

– Ухъухъна гъайри кас нивкѳи ктибтури гъафну кѳури, эгер ухъуз нивкѳариз мяна тувру илмарин аьгъювалар адарш, ухъу дугъан нивкѳуз мяна тувуз чалишмиш духъну ккундар, ясана жвуван фикринди мяна тувуз хай шулдар. Гъаци вуйиган, туму суалназ дикъат фикир тувай. Хъа эгер шликда чаз гъябкъю нивкѳи ктибтиш, гъаму исихъ улупнайи дюаь урхай:
خَيْرًا رَأَيْتَ وَخَيْرًا يَكُونُ وَخَيْرًا لَنَا وَشَرًّا لِعَدَائِنَا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
«Хайран райта ва хайран якуну ва хайран лана ва шаррун лиаъдаина вальгъямдулиллагъи раббилъ аьламина»
Мяна: «Ужуб гъябкъюьвуз – уж'вал хъибди. Ухъуз – ужуб, ихъ душмнариз – харжиб. Гъямд ибши вари аьламдин Аллагъдиз».

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ АБИТУРИЕНТОВ НА ОЧЕРЕДНОЙ УЧЕБНЫЙ ГОД

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа»

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет;
- ✓ в Медресе – 3 года.

Наш адрес: г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136
тел.: 8 988 294 56 16

– Йипачва, гъачѳинган ахсрар ккивруган урхру дюаь а, кѳури гъеебхъунзуз. Эгер гъациб аш, кѳваин апѳинайчва.

– Ав, дугъриданна, гъачѳинган ахсрар ккивруган урхру дюаь а. Магъа думу дюаь исихъ улупна

رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِالْقُرْآنِ إِمَامًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَرَسُولًا

«Разиту биллагъи раббан ва билъ ислами динан ва билъ Къур'ани имаман ва би Мугъяммадин набийян ва расулан»
Мяна: «Узу рази вуза йиз Аьхюр Аллагу вуйивалиин, дин – Исламдин, Къур'ан – имам хъувалиин, Мугъяммад – пайгъамбар ва Аллагъди Гъаьнайир хъувалиин».

РД-йин Муфтиятди Мягъячгъала шагъриз улупнайи гъудгнин вахтар

Рузнама

Март

Йинъ	Гъаринд. Ас-Субъ	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль-аьр	Лавлан. Аль-Магъриб	Хъетѳирхъ. Аль-ишаъ
1	04:51	06:24	12:04	15:08	17:40	19:10
2	04:49	06:23	12:04	15:09	17:41	19:11
4	04:46	06:19	12:03	15:11	17:44	19:14
6	04:42	06:16	12:03	15:12	17:46	19:16
8	04:39	06:13	12:02	15:14	17:49	19:19
10	04:35	06:09	12:02	15:15	17:51	19:21
12	04:32	06:06	12:01	15:17	17:54	19:24
14	04:28	06:02	12:01	15:18	17:56	19:26
16	04:25	05:59	12:00	15:20	17:58	19:28
18	04:21	05:55	12:00	15:21	18:01	19:31
20	04:17	05:52	11:59	15:22	18:03	19:33
22	04:13	05:48	11:58	15:24	18:05	19:35
24	04:09	05:45	11:58	15:25	18:08	19:38
26	04:05	05:41	11:57	15:26	18:10	19:40
28	04:01	05:38	11:57	15:27	18:13	19:43
30	03:57	05:34	11:56	15:28	18:15	19:45